

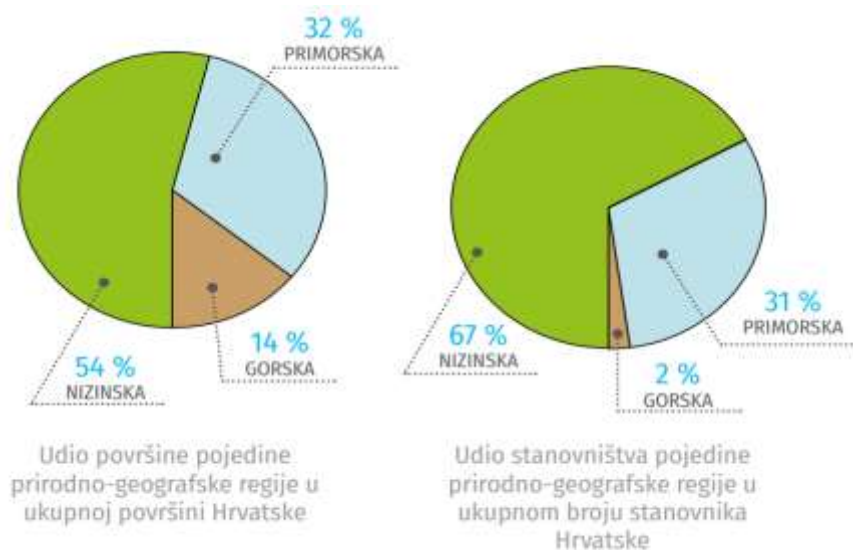
30. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2023. GODINE
5. RAZRED
ISTRAŽIVAČKI RAD
RADNI MATERIJAL

Pozorno pročitaj priloženi tekst i analiziraj grafičke priloge.

Prilog 1.

Prema prirodno-geografskim obilježjima Republiku Hrvatsku dijelimo na tri regije, a to su Panonska, Gorska i Primorska Hrvatska. One se međusobno razlikuju prema svojim prirodnim obilježjima kao što su reljef, klima, biljni pokrov i vode koji su međusobno povezani. Ta prirodno-geografska obilježja, uz društveno-geografska obilježja poput razvijenosti nekog prostora, selidbi stanovništva ili ratova, utječu na naseljenost.

Među prirodno-geografskim regijama Hrvatske postoje značajne razlike u naseljenosti. (sl. 1). Kako ovi prostori nemaju jednaku površinu, teško ih je usporediti stoga se, radi lakše usporedbe različitih cjelina, računa prosječna naseljenost ili gustoća naseljenosti. Ovu vrijednost dobijemo tako da broj stanovnika podijelimo s površinom na kojoj ti stanovnici žive, a izražava se brojem stanovnika po kilometru četvornom (stan./km²). Na taj način dobivamo vrijednosti koje možemo lakše i preciznije uspoređivati.

Sl. 1. Udio površine i stanovništva prirodno-geografskih regija Hrvatske u ukupnoj površini i broju stanovnika Republike Hrvatske

Izvor: Gambiroža, I., Jukić, J., Marin, D., Mesić, A., 2020. *Moja Zemlja 1*. Alfa. Zagreb.

Posljednji popis stanovništva proveden je u Republici Hrvatskoj 2021. godine kada smo dobili podatke o broju stanovnika koji žive u našoj domovini, županijama, općinama, gradovima i naseljima. Prema tim podacima je izračunata gustoća naseljenosti Republike Hrvatske te njezinih županija (tab. 1).

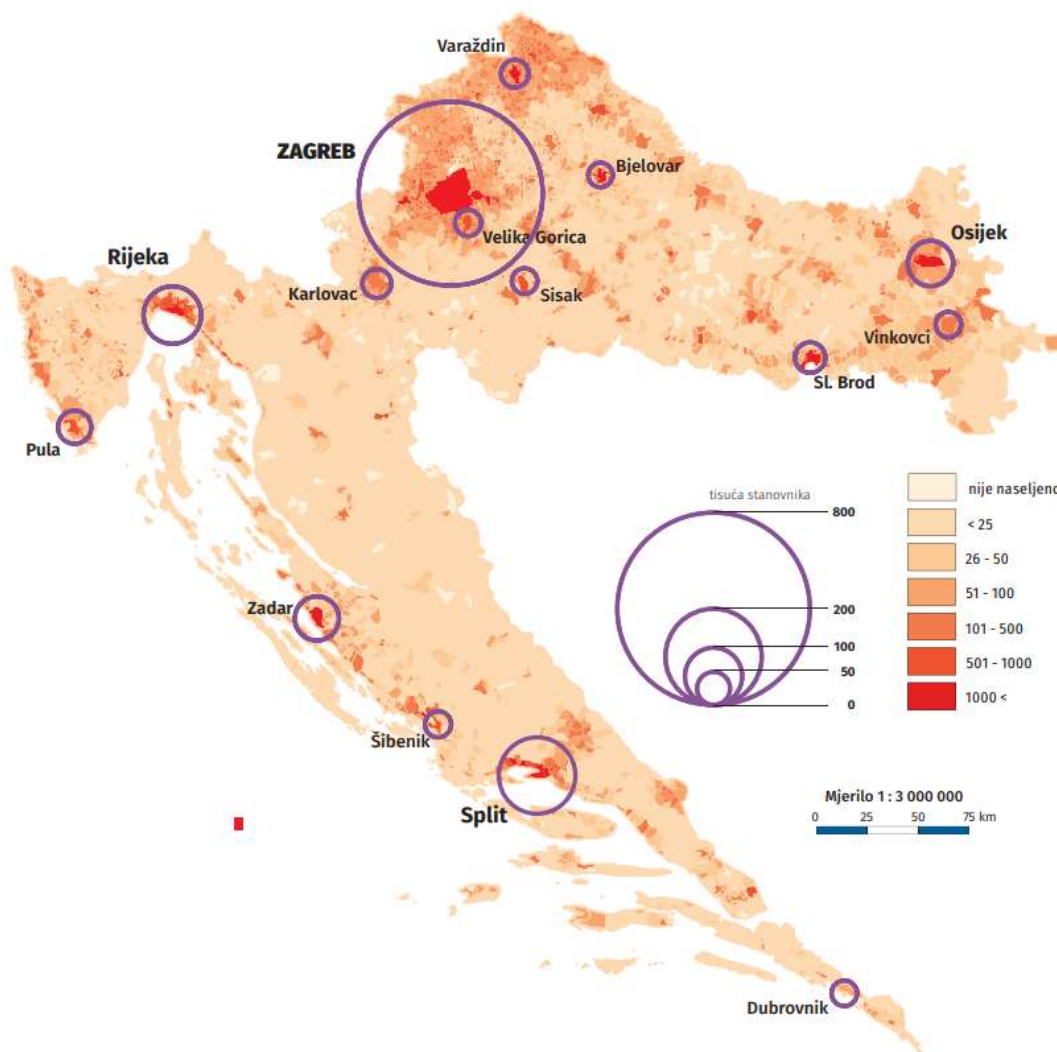
Tab. 1. Površina, broj stanovnika i gustoća naseljenosti Republike Hrvatske i njezinih županija 2021. godine

Županija	Površina (u km²)	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti* (broj stanovnika po km²)
Republika Hrvatska	56 594	3 871 833	68
Zagrebačka	3 060	299 985	98
Krapinsko-zagorska	1 229	120 702	98
Sisačko-moslavačka	4 468	139 603	31
Karlovačka	3 626	112 195	31
Varaždinska	1 262	159 487	126
Koprivničko-križevačka	1 748	101 221	58
Bjelovarsko-bilogorska	2 640	101 879	39
Primorsko-goranska	3 588	265 419	74
Ličko-senjska	5 353	42 748	8
Virovitičko-podravska	2 024	70 368	35
Požeško-slavonska	1 823	64 084	35
Brodsko-posavska	2 030	130 267	64
Zadarska	3 646	159 766	44
Osječko-baranjska	4 155	258 026	62
Šibensko-kninska	2 984	96 381	32
Vukovarsko-srijemska	2 454	143 113	58
Splitsko-dalmatinska	4 540	423 407	93
Istarska	2 813	195 237	69
Dubrovačko-neretvanska	1 781	115 564	65
Međimurska	729	105 250	144
Grad Zagreb	641	767 131	1 197

*vrijednosti gustoće naseljenosti županija zaokružene su na cijele brojeve

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – Stanovništvo – zbirni pregledi*, [Državni zavod za statistiku - Popis 2021. \(gov.hr\)](https://drzavni-zavod-za-statistiku.hr/popis-2021) (stranica posjećena 2. 5. 2023.)

Podatke o gustoći naseljenosti prema gradovima i općinama možete vidjeti na priloženoj geografskoj karti (sl. 2).

Sl. 2. Gustoća naseljenosti Republike Hrvatske po gradovima i općinama 2021.

godine

Izvor: Štambak, N., 2019. *Geografski školski atlas*. Alfa d.d. Zagreb. (geografska karta je revidirana 2023. godine)

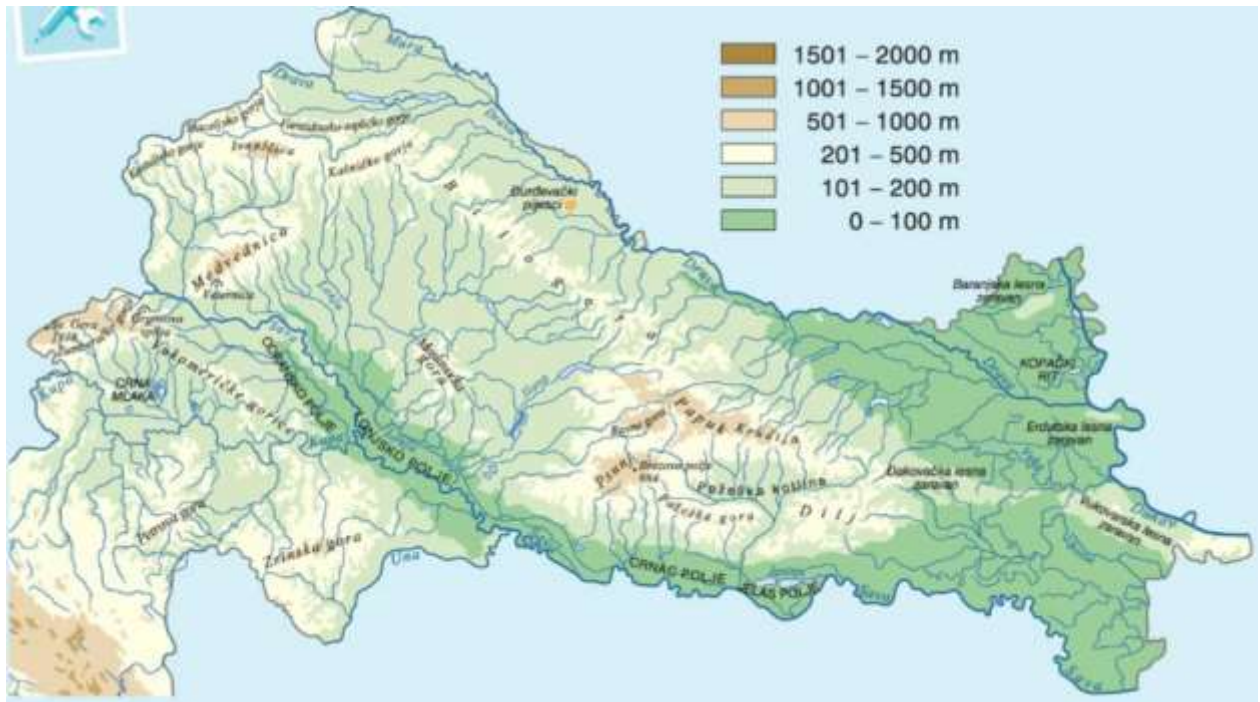
Osim na naseljenost, prirodnogeografska obilježja prostora utječu i na gospodarstvo, odnosno djelatnosti kojima se ljudi bave na određenom prostoru. Jedan od najvažnijih čimbenika koji na to utječe, uz klimu je reljef.

Reljefno najviši prostori su mlade uzvisine odnosno planine. One su oštih i ogoljelih vrhova, često prekrivenih snijegom tijekom cijele godine te strmih padina. Dugotrajan snježni pokrivač omogućuje razvoj skijališnog turizma, a kako su im niže padine prekrivene šumama i planinskim pašnjacima, ovi su prostori pogodni za razvoj šumarstva, drvne industrije te stočarstva.

Stare uzvisine duže su izložene djelovanju različitih procesa koji su utjecali na njihovo preoblikovanje stoga su često niže od planina, zaobljenih su vrhova te blagih padina, obrasle šumama, a u sebi sadrže različite rude poput željezne rude, ugljena ili zlata. Nalazišta ruda važna su za razvoj rudarstva i industrije gdje se u tvornicama te rude prerađuju te npr. od željezne rude možemo dobiti potkovu, a od zlata se izrađuje nakit.

Prilog 2.

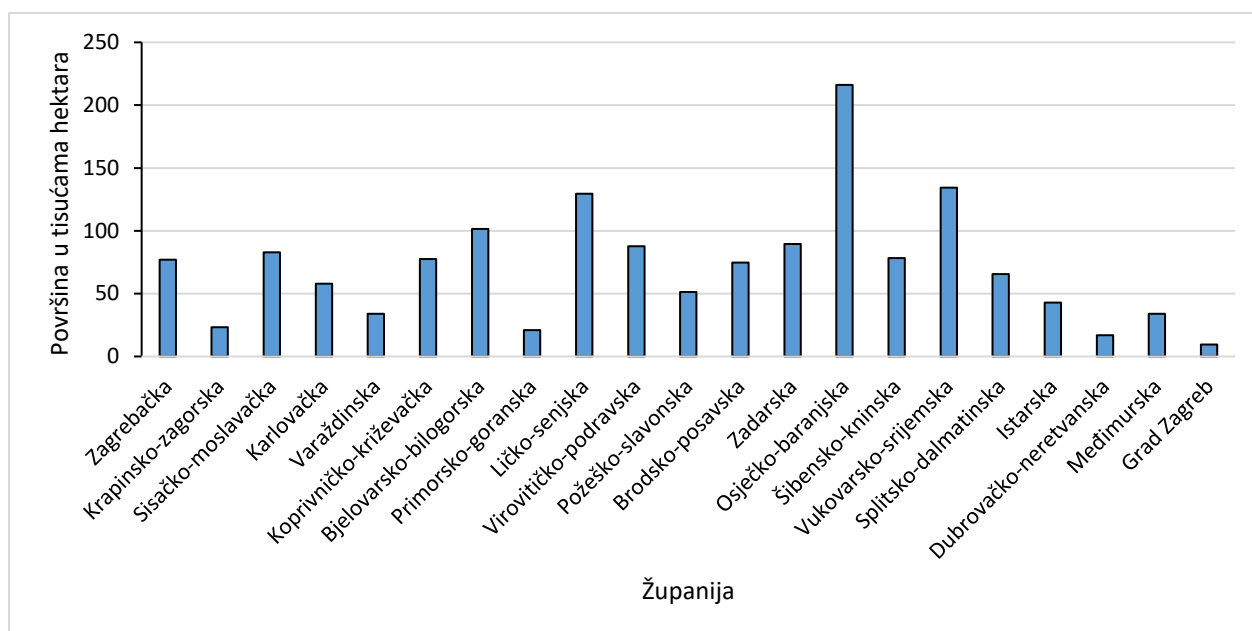
I unutar samih prirodno-geografskih regija postoje značajne razlike u prirodnogeografskim i društvenogeografskim obilježjima. Panonska Hrvatska dobila je ime po Panonskoj nizini na čijem se rubnom dijelu prostire. Oko 70 % područja ove regije čine nizine, posebno u središnjem i istočnom području. Reljefni oblici na tom su području naplavne ravnice (poloji), riječne terase i praporne (lesne) zaravni. Reljefno viša područja u Panonskoj Hrvatskoj čine pobrđa i gore (sl. 3).

Sl. 3. Reljef Panonske Hrvatske

Izvor: Orešić, D., Tišma, I., Vuk, R., Bujan, A., 2020. *Gea 1: Udžbenik geografije u petom razredu osnovne škole*. Školska knjiga. Zagreb., mrežno izdanje [eSfera - Gea 1: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](https://e-sfera.hr/Gea-1-prelistaj-udzbenik-e-sfera.hr) (stranica je posjećena 6. 5. 2023.)

Ova regija obiluje plodnim tlom, vodom i šumama te ima izvrsne preduvjete za razvoj djelatnosti poput poljoprivrede (poljodjelstva i stočarstva) te šumarstva. Velike površine pretvorene su u oranice na kojima se uzgajaju različite vrste usjeva (sl. 4), a jedan je dio zasađen vinogradima (tab. 2).

Sl. 4. Korišteno poljoprivredno zemljište u Republici Hrvatskoj 2021. godine po županijama

Izvor: Državni zavod za statistiku, 2023: *Tablica 1. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama u hektarima, Republika Hrvatska i HR NUTS 2 (HR_NUTS 2021.)* [PX-Web - informacije \(dzs.hr\)](https://pxweb.dzs.hr/) (stranica posjećena 2. 5. 2023.)

Tab. 2. Površina pod vinogradima po županijama u Republici Hrvatskoj 2021. godine

Županija	Površina pod vinogradima (u hektarima)
Bjelovarsko-bilogorska	202
Brodsko-posavska	233
Dubrovačko-neretvanska	1 923
Grad Zagreb	77
Istarska	2 813
Karlovačka	97
Koprivničko-križevačka	374
Krapinsko-zagorska	652
Ličko-senjska	16
Međimurska	466
Osječko-baranjska	2 131
Požeško-slavonska	1 465
Primorsko-goranska	191
Sisačko-moslavačka	219
Splitsko-dalmatinska	1 458
Šibensko-kninska	855
Varaždinska	389
Virovitičko-podravska	409
Vukovarsko-srijemska	1 595
Zadarska	1 323
Zagrebačka	715
Ukupno	17 603

*vrijednosti su zaokružene na cijele brojeve

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2022: Podaci iz vinskog registra za 2022. godinu [Podaci-iz-VR-za-2022.-godinu.xlsx \(live.com\)](#) (stranica posjećena 3. 5. 2023. godine)

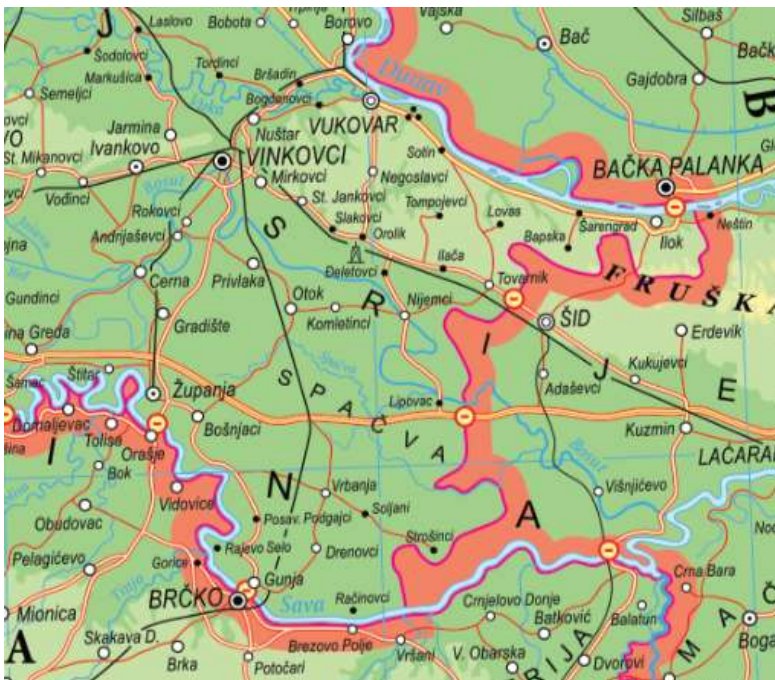
Prilog 3.

Sl. 5. Grb Vukovarsko-srijemske županije

Izvor: Vukovarsko-srijemska županija, Osnovni podaci [Vukovarsko-srijemska županija / O županiji / Obilježja / Osnovni podaci \(vuszh.hr\)](#), (stranica je posjećena 7. 5. 2023.)

Vukovarsko-srijemska županija smještena je između Save i Dunava, a njome protječu i rijeke Vuka i Bosut (sl. 6). Na njezinom su prostoru male visinske razlike, najviša točka je Čukala kod Iloka (294 m nadmorske visine), a najniža je Spačva (78 m nadmorske visine) u Posavini.

Sl. 6. Vukovarsko-srijemska županija i njezina okolica

Izvor: Popović, K., Dožić, M., Bakarić Palička, S., 2022. *Geografski atlas za osnovnu školu*. Školska knjiga. Zagreb., mrežno izdanje [eSfera - Geografski atlas za osnovnu školu: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Ljeta su sunčana i vruća, a zime su hladne. Srednja godišnja temperatura je oko 11 °C. Količina padalina povećava se idući od istoka prema zapadu, a padalina je najviše u proljeće i

ljetu, što je pogodno za poljoprivredu. Vukovarsko-srijemska županija obiluje plodnim oranicama prekrivenim crnicom, a čak 150 000 hektara njezinoga poljoprivrednoga zemljišta označeno je kao vrlo plodno. Najviše se uzgajaju pšenica, kukuruz, šećerna repa i duhan. Poljoprivredne površine se navodnjavaju, a u njihovoj se obradi koriste suvremeni strojevi stoga daju visoke prinose. Za ovo je područje važno i vinogradarstvo po čemu je poznato najistočnije naselje u Republici Hrvatskoj, Ilok. Iločko se vino posluživalo i na krunidbi britanske kraljice Elizabete II.

Veliko prirodno bogatstvo čine sačuvane stare šume koje pokrivaju površinu od 700 km² što je oko 29 % površine županije. Naše najcjenjenije drvo je hrast lužnjak, a Spačva je najveća šuma hrasta lužnjaka u Hrvatskoj. Prema ovoj šumi nazvana je i vodeća tvrtka drvne industrije u Hrvatskoj čije je sjedište u gradu Vinkovcima, a koja se bavi preradom drveta i proizvodnjom drvenih proizvoda te izvozom u desetke država diljem svijeta, ponajviše u Njemačku, Francusku i Italiju.

Sl. 7. Logo tvrtke

Sl. 8. Industrijski pogon tvrtke Spačva

Sl. 9. Proizvodi Spačve

Izvor: Drvena industrija Spačva d.d. [Saznajte više o Drvnoj industriji Spačva d.d. \(spacva.eu\)](https://www.spacva.eu) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Zbog plodnog tla, povoljnih klimatskih uvjeta, prirodnih bogatstva i dobrog prometnog položaja, ovo je područje dugo naseljeno o čemu nam svjedoče povijesni ostatci vučedolske kulture.

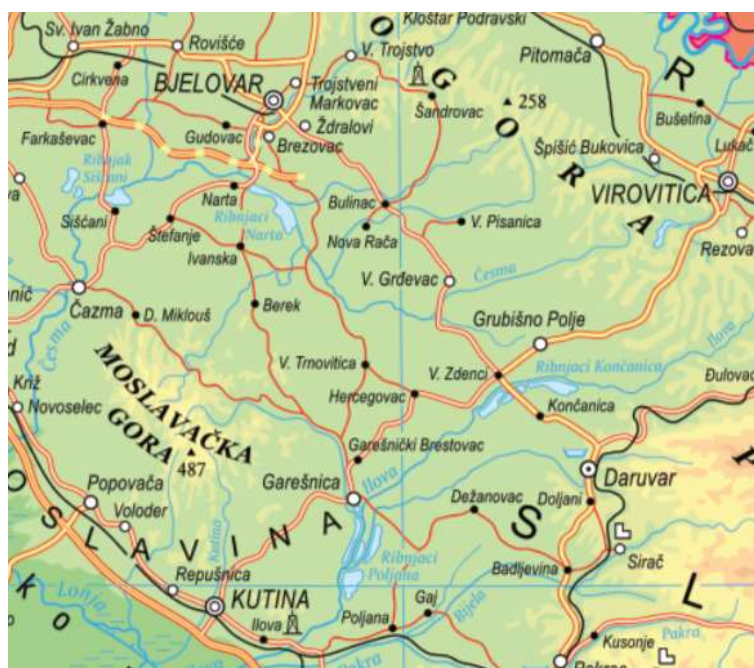
Prilog 4.

Sl. 9. Grb Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: Wikipedija [Grb Bjelovarsko-bilogorske županije – Wikipedija \(wikipedia.org\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Bjelovarsko-bilogorske_županije) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Bjelovarsko-bilogorska županija obuhvaća Bilogoru, Papuk, Ravnu goru, Moslavačku goru te doline Česme i Ilove (sl. 10).

Sl. 10. Bjelovarsko-bilogorska županija i njezina okolica

Izvor: Popović, K., Dožić, M., Bakarić Palička, S., 2022. *Geografski atlas za osnovnu školu*. Školska knjiga. Zagreb., mrežno izdanje [eSfera - Geografski atlas za osnovnu školu: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](https://e-sfera.hr/) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Ovo područje obiluje prirodnim bogatstvima. Ovdje se mogu pronaći brojni termalni izvori te izvori nafte i prirodnog plina. Također, postoje preduvjeti za razvoj poljoprivrede, s posebnim naglaskom na stočarstvo (posebno govedarstvo i svinjogojstvo) koje ima dugu tradiciju. Povezano sa stočarstvom, ovdje se i u poljodjelstvu uzgajaju kulture namijenjene prehrani stoke, a razvijena je i prehrambena industrija što je rezultiralo velikom proizvodnjom

mlijeka i mesa. Na području Bjelovarsko-bilogorske županije nalazi se i nekoliko ribnjaka slatkovodne ribe (Končanica, Narta, Siščani) poznatih po uzgoju šarana.

Važno prirodno bogatstvo čine i šume koje prekrivaju 1000 km², što čini oko 37 % površine županije, a najzastupljenije su šume hrasta i bukve. Iako šumarstvo i drvena industrija na ovom prostoru imaju dugu tradiciju, broj zaposlenih u ovim djelatnostima stalno se smanjuje.

Drvena industrija Čazma tvrtka je koja se bavi preradom drveta te su posebno poznati po proizvodnji drvenog namještaja vrhunske kvalitete.

Sl. 11. Logo tvrtke

Sl. 12. Industrijski pogon tvrtke
Čazma

Izvor: Drvena industrija Čazma d.o.o. [DI Čazma – DI ČAZMA d.o.o. \(di-cazma.hr\)](http://di-cazma.hr) (stranica je posjećena 5. 5. 2023.)

Izvori:

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2022: Podaci iz vinskog registra za 2022. godinu [Podaci-iz-VR-za-2022.-godinu.xlsx \(live.com\)](http://live.com) (stranica posjećena 3. 5. 2023. godine)

Časopis Šumarski list [ČASOPIS ŠUMARSKI LIST - WEB IZDANJE \(sumari.hr\)](http://sumari.hr), mrežno izdanje (stranica je posjećena 5. 5. 2023.)

Drvena industrija Čazma d.o.o. [DI Čazma – DI ČAZMA d.o.o. \(di-cazma.hr\)](http://di-cazma.hr) (stranica je posjećena 5. 5. 2023.)

Drvena industrija Spačva d.d. [Saznajte više o Drvnoj industriji Spačva d.d. \(spacva.eu\)](http://spacva.eu) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Državni zavod za statistiku, 2023: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – Stanovništvo – zbirni pregledi*, [Državni zavod za statistiku - Popis 2021. \(gov.hr\)](http://gov.hr) (stranica posjećena 2. 5. 2023.)

Državni zavod za statistiku, 2023: *Tablica 1. Površina korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama u hektarima, Republika Hrvatska i HR NUTS 2 (HR_NUTS 2021.)* [PX-Web - informacije \(dzs.hr\)](http://dzs.hr) (stranica posjećena 2. 5. 2023.)

Gambiroža, I., Jukić, J., Marin, D., Mesić, A., 2020. *Moja Zemlja 1*. Alfa. Zagreb.

Hrvatske šume, Šume u Hrvatskoj [Šume u Hrvatskoj - Hrvatske šume d.o.o. \(hrsume.hr\)](http://hrsume.hr) (stranica je posjećena 6. 5. 2023.)

Otočki virovi, Spačvanski bazen [Spačvanski bazen | Otočki virovi](#) (stranica je posjećena 5. 5. 2023.)

Orešić, D., Tišma, I., Vuk, R., Bujan, A., 2020. *Gea 1: Udžbenik geografije u petom razredu osnovne škole*. Školska knjiga. Zagreb., mrežno izdanje [eSfera - Gea 1: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) (stranica je posjećena 6. 5. 2023.)

Popović, K., Dožić, M., Bakarić Palička, S., 2022. *Geografski atlas za osnovnu školu*. Školska knjiga. Zagreb., mrežno izdanje [eSfera - Geografski atlas za osnovnu školu: prelistaj udžbenik \(e-sfera.hr\)](#) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Ribnjačarstvo Končanica [Ribnjačarstvo Končanica \(visitdaruvar.hr\)](#) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)

Štambak, N., 2019. *Geografski školski atlas*. Alfa d.d. Zagreb. (geografska karta je revidirana 2023. godine)

Šume u Hrvatskoj, Spasimo šume [Šume u Hrvatskoj - Spasimo šume \(google.com\)](#) (stranica je posjećena 6. 5. 2023.)

Vukovarsko-srijemska županija, Osnovni podaci [Vukovarsko-srijemska županija / O županiji / Obilježja / Osnovni podaci \(vusz.hr\)](#) (stranica je posjećena 7. 5. 2023.)

Wikipedija [Grb Bjelovarsko-bilogorske županije – Wikipedija \(wikipedia.org\)](#) (stranica je posjećena 4. 5. 2023.)